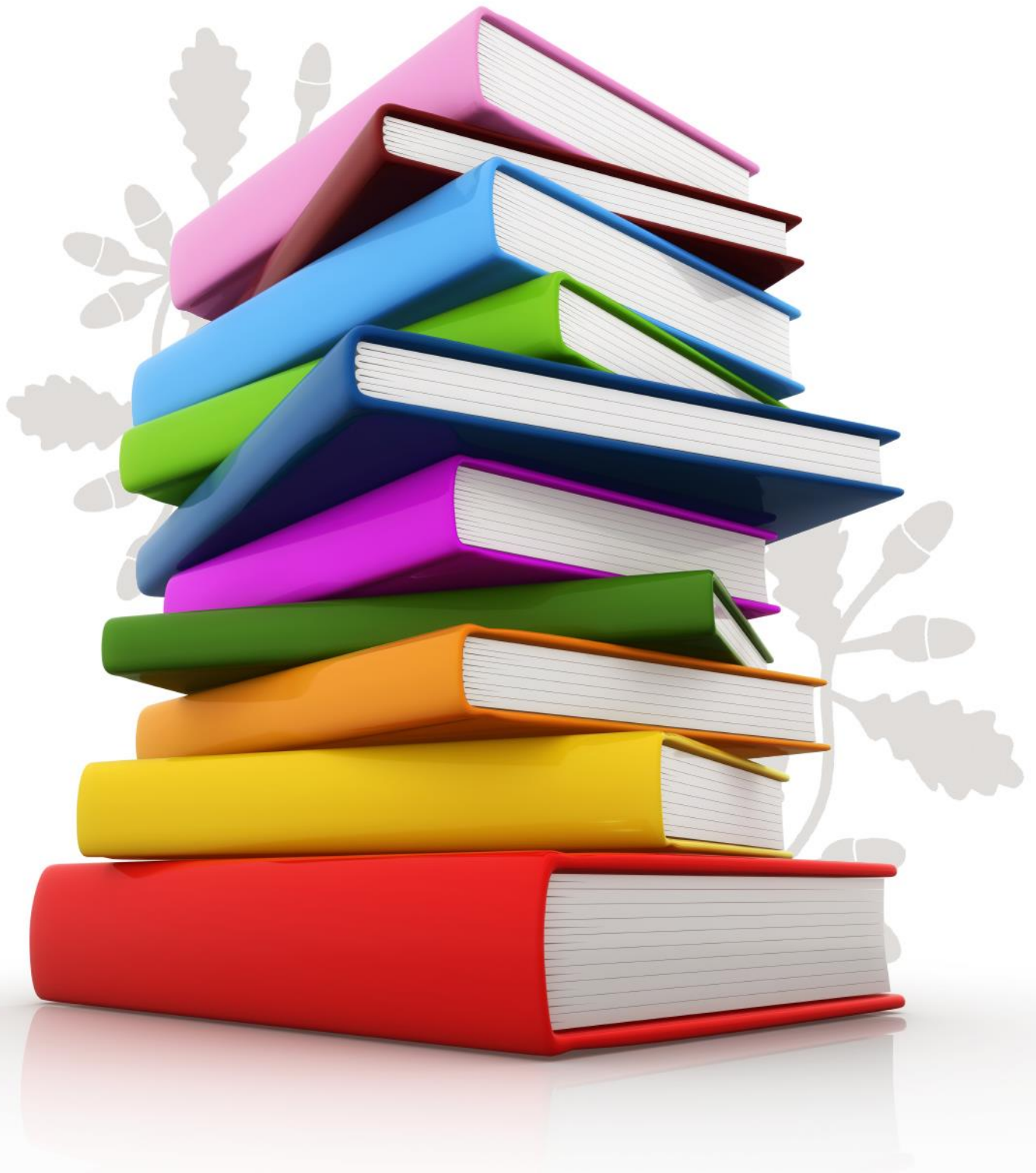

BIBLIOTEKPLAN

Songdalen kommune

2015- 2019

Drømmebiblioteket i to versjoner

Versjon 1: Drømmebiblioteket i rådhuset:

Det er en ruskete oktoberdag så jeg rister frakken på vei inn slusedørene på rådhuset. Målet for turen åpenbarer seg umiddelbart på min venstre side. Der sitter en smilende bibliotekansatt og tar imot meg. Jeg ankommer skranken med et nikk, og blikket søker mot snacksburet bak bibliotekaren. – Kan jeg få en kaffe og en Kvikk Lunsj, kremter jeg med høsthes stemme. Smilet henter varene og jeg kan snart benke meg i den romslige leseavdelingen med den nyeste utgaven av lokalavisen samt et fantastisk nerdete magasin av og for hobbyfotografer. Jeg liker å lese sånt i offentligheten. Da ser det ut som jeg er litt over middels kunstnerisk begavet.

Fotomagasinets legges snart godt til hvile i fanget mens blikket vandrer gjennom kaffedampen og rundt lokalet. En mann sitter krokete over en av pc'ene langs veggen. Det ser ut som om han jobber med en søknad av noe slag. Bibliotekarsmilet har tydeligvis bestemt seg for å hjelpe ham, hyggelig det. Sånn printer man, ja. Hun svinser videre bort til en av de lave visningshyllene ved inngangen og skyver den noen centimeter innover i lokalet. Greit å kunne ommøblere ved behov, tenker jeg. Da vi hadde årsmøte i Røde Kors forrige uke rullet vi raskt vekk åtte hyller, og vips ble biblioteket et forsamlingslokale godt som noe. Lerret og prosjektor kunne senkes ned fra taket så vi fikk vist alle bildene fra skituren vår. Akkurat det kunne jeg godt vært foruten. Jeg er ikke særlig fotogen.

Et hvin etterfulgt av en høy latter gjør meg oppmerksom på at det er liv på spillrommet bakerst i lokalet. Jeg strekker hals for å se rundt hyllene, og skimter så vidt ryggene til to unge gutter bak en glassvegg, buktende i setet i takt med billøypene som bukter seg på storskjermen. I taket over dem troner et stort skilt med påskriften «Ungdomsavdeling». Blikket vandrer videre og fester seg på månedens kunstutstilling. Det er først det siste året biblioteket har begynt med dette. Jeg registrerer at det er klasseprosjekt fra kulturskolen. Fargeklattene liver opp, og det er gøy å se litt av aktiviteten på kulturskolen også. Jeg har ikke visst så mye om det før.

Smilet kremter. Jeg vekker til i stolen og oppdager til min forskrekkelse at jeg må ha duppet av et øyeblikk. Det snobbete fotomagasinets har sklidd ned på gulvet. – Stenger dere? Spør jeg lett panisk. Bibliotekaren rister betryggende på hodet. Hun skal gå for kvelden, sier hun, men det har jo blitt døgnåpen selvbetjening nå, så jeg kan bare låse meg ut med lånekortet mitt når det passer meg.

– Du må bare sove godt videre, sier hun over skulderen idet hun låser rullegardina i skranken sin. Litt skyldig plukker jeg opp fotomagasinets og setter det tilbake på plass. Det er vel på tide å komme seg hjem. En plakat ved utgangen fanger blikket mitt: «Bør Skinnarsmoen bli industriområde? Paneldebatt mellom politikere og innbyggere, kl. 19.00 onsdag 2/11.» Ojoj, tenker jeg. Der blir det nok temperatur. Kanskje jeg skulle møtt opp. Jeg går neppe glipp av noe på tv uansett, og det er jo fryktelig gøy at det endelig begynner å skje litt i bygda vår. Kanskje treffer jeg noen jeg kjenner?

Versjon 2: Drømmebiblioteket i nytt allbrukshus:

Så deilig det er å kunne starte morgenmøtet med en fresh kaffe, i hvert fall på mørke vintermorgener. Det høyreiste lokalet bader i lys, og står som en slags litteraturkatedral i kontrast med omgivelsene. Bibliotekassistenten og skolebibliotekkoordinatoren sitter allerede klare ved møtebordet. Jeg ønsker velkommen, og vi gjennomgår de siste ukers hendelser før vi går videre med strategien for de neste ukene. Selv har jeg tatt på meg ansvaret for å lansere et nytt leseprosjekt i samarbeid med barnehagene, mens skolekoordinatoren vil følge det opp mot skolene. Vi er optimistiske med tanke på resultatet.

Telefonen ringer. Det er vaktmesteren. Han vil bare sjekke at vi har fått de ekstra stolene vi hadde bestilt til barneavdelingen. Jeg bekrefter at alt er i orden. Møblementet er komplett og fargetkodet etter avdeling. Det er en klart adskilt barneavdeling med både hyller og møbler spesialtilpasset for små brukere. Ungdomsavdelingen har mindre bøker, men desto mer digitale tilbud. Voksenavdelingen egner seg vel så godt til strikkekafe som til lesesirkel, og biblioteket har blitt åsted for begge typer aktivitet. Jeg synes det er hyggelig å se hvordan folk som bare kommer innom for å bytte strikkeoppskrifter ender opp med å ta med seg den nyeste boka til «Arne og Carlos» hjem.

- God morgen! Det er Nils i kaféen som haster inn. Biblioteket har fått et kafétilbud med møteplass i inngangspartiet, og Nils har vært innleid som driver siden oppstarten. Menyen er enkel og funksjonell, og det har blitt en fin samlingsplass for folk i alle aldre. Ofte ser vi at de ansatte på rådhuset velger å komme hit med matpakkene sine, bare for å nyte den dynamiske atmosfæren. Her kan de jo også treffe noen av bygdas folk, og det hender det er tilløp til nettverksbygging.

Skolebibliotekkoordinatoren kler seg opp i bobletøy før skolerunda. Hun forklarer entusiastisk at Tunballen skal ha utelesing i gapahuk, så det er nødvendig å komme godt kledd. Jeg vinker farvel til henne og tar en runde for å sjekke grupperommene. De er ryddige og rene. Med tanke på at det var besøk her fra både ungdommens kommunestyre, ungdomsklubben og idrettslaget i går kveld er ikke det så verst, synes jeg.

Ennå er det mørkt i gangene. Kulturskolens og kulturkontorets lokaler våkner nok til liv i løpet av formiddagen. De er ikke først på jobb om morgenen men så driver de jo mye aktivitet på kvelden, da. Jeg må huske å minne kulturskolerektoren om tidspunkt for generalprøven til høstens samarbeidsforestilling, «André Bjerke, lyrikk og musikk». Her skal vi åpne blackbox-scenen ut mot biblioteket. Vanligvis er den åpen andre veien, inn i kulturskolens bandøvingslokale. Det er blitt utrolig greit med en scene som kan åpnes begge veier.

Og som vi avtalte på møtet i dag vil bibliotekassistenten rulle ut pallen med stoler før hun går hjem. Da blir det greit for kveldsvakten å sette dem ut for foredraget i kveld. Scenen er allerede rigget av villige lærlinger fra ungdomsklubben. Tenk, både Jo Nesbø og Lars Saabye-Christensen som forelesere! Det har spist opp halve arrangementsbudsjettet, men hele bygda snakker jo om det. Jeg tror det kan bli valfarting både fra Søgne og Kristiansand.....

Innhold

1. Innledning	
a. Nasjonale føringer.....	s.5
b. Lokale føringer.....	s.6
c. Arbeidet med bibliotekplanen.....	s.6
2. Målsetting med planen.....	s.7
3. Fysiske rammefaktorer	
a. Nåsituasjon.....	s.7
b. utfordringer.....	s.9
c. Tiltak.....	s.10
4. Digitale tjenester	
a. Nåsituasjon.....	s.10
b. utfordringer.....	s.11
c. Tiltak.....	s.12
5. Skolebiblioteket	
a. Nåsituasjon.....	s.12
b. utfordringer.....	s.13
c. Tiltak.....	s.14
6. Personal og kompetanse	
a. Nåsituasjon.....	s.14
b. utfordringer.....	s.15
c. Tiltak.....	s.16
7. Vedlegg	
1. Leselyst.....	s.17
2. Research-intervjuer.....	s.18
3. Besøk på Søgne bibliotek.....	s.19

Innledning

Bibliotekene er blodårene i det kulturelle systemet fordi de gjør kunnskap og kultur, litteratur og verdier tilgjengelig til alle grupper i samfunnet, uavhengig av sosiale, økonomiske og geografiske skillelinjer.

Allment tilgjengelige og offentlig baserte bibliotek-, dokumentasjons- og informasjonstjenester er grunnleggende for ytringsfrihet og demokrati. Gode bibliotek er en forutsetning for kvalitet, kunnskapsformidling, forskning og livslang læring.

a) Nasjonale føringer

Lov om folkebibliotek (2014) definerer kommunenes plikt til å ivareta innbyggernes behov for bibliotektenester og beskriver bibliotekenes verdigrunnlag og samfunnsoppdrag.

Lovens formålsparagraf lyder slik:

"Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem."

Stortinget behandlet i 2009 St. meld. nr. 23 (2008 – 2009): «Bibliotek – kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid». Meldingens hovedformål var å utvikle robuste og omstillingsdyktige bibliotek som kan tilby alle innbyggerne bedre bibliotektenester.

I meldingen oppsummeres bibliotekets funksjon slik

"Biblioteka er møtestader og arenaer som kan medverke til å nå regjeringa sine overordna mål for kultur og kunnskapspolitikken. Bibliotek er med på å styrkje demokratiet og ytringsfridomen gjennom å:

- sikre kunnskap og informasjon for alle*
- formidle og forvalte norsk skriftkultur og litteratur*
- formidle kunnskap om kultur og ulike samfunnstilhøve*
- medverke til leselyst og lesedugleik*
- gje tilgang til teknologi*
- vere ein møtestad og sosial arena for mange ulike grupper".*

I **Kulturutredningen 2013** peker utvalget på den kjerneoppgaven folkebibliotekene har som kulturell og kompetansegivende møteplass og kunnskaps- og kulturformidler for hele befolkningen. Det legges vekt på de viktige samfunnsbetydningene det fysiske bibliotekrommet har. Det understrekes at å erstatte dette med internettbaserte utlånsordninger ikke er mulig uten at sentrale funksjoner ved biblioteket går tapt, og at lokalsamfunnene mister en avgjørende arena for kompetanseutvikling og formidling. Utvalget uttrykker bekymring for at biblioteket er systematisk underfinansiert og nedprioritert, og at det er et uttalt behov for en forsterket innsats for en strategisk bibliotekutvikling.

b) Lokale føringer

I **Regionplan Agder 2020** er hovedmålet å utvikle en sterk og samlet landsdel som er attraktiv for bosetting og næringsutvikling. I kapittelet for utdanning fokuseres det på å bygge en læringskultur som skal gi økt lærelyst, trivsel og sosial trygghet som skal forebygge frafall og bedre skoleresultatene. Regionplanen understreker også viktigheten av et rikt kulturliv med et mangfold av ulike arrangement blant annet innenfor litteratur. På disse områdene vil folkebiblioteket, sammen med skolebibliotekene, kunne spille en viktig rolle.

Kommuneplan 2012 – 2025. Kommunens visjon: «Songdalen for livskvalitet – et mål om trygghet og trivsel for alle». Songdalen bibliotek bør fremstå som en attraktiv og levende møteplass for hele befolkningen. Songdalen kommune ønsker at det skal være et folkehelseperspektiv i alt planarbeid, og dette aspektet er også integrert i bibliotekplanen, med fokus på blant annet integrering av innvandrere og innsats rettet mot barn og unge, særlig knyttet til språk- og leseferdigheter.

Bibliotekplan for Songdalen kommune må også sees i sammenheng med **Kulturplanen**.

c) Arbeidet med bibliotekplanen

Arbeidsgruppa har bestått av:

Gunn Brenden Larsen – Konstituert fylkesbibliotekssjef Vest Agder Fylkesbibliotek
Ingunn Greibesland – Konstituert bibliotekssjef i Songdalen bibliotek
Ruth Ringstad Kolnes – Rektor på Tunballen skole
Trine Kallevig – kulturkonsulent/planskriver

Rådmannens ledergruppe har vært styringsgruppe for planen, og den meldes politisk opp til Kultur- og utviklingskomiteen og deretter Kommunestyret.

I løpet av planarbeidet har arbeidsgruppa gjennomført en rekke intervjuer for å sikre god lokal forankring av visjonene i planen. Følgende grupper har blitt invitert til dialog:

- Frivilligsentralen
- Flyktning/voksenopplæring
- IT-forum
- Brukerrådet for eldre og funksjonshemmede
- Rektorene
- Barnehagestyrerne
- Helse og omsorg
- SLT-koordinator og ungdom

Vi har også gjennomført en befaring i Søgne bibliotek ledet av Anne Wirsching.

Målsetting med planen

Biblioteket i Songdalen har som målsetting å gi et så aktuelt, variert og godt tilbud som mulig til alle i kommunen. Vi ønsker å være et aktivt, utadvendt og aktuelt bibliotek, et bibliotek som er viktig i alle faser av livet. For å nå dette målet har vi satt opp tiltak og satsingsområder, samt pekt på rammefaktorer som må være på plass for å oppfylle ønsket om drømmebiblioteket.

Nivået av investering vil være utslagsgivende for omfanget av tjenester biblioteket i Songdalen kan yte, derfor har denne planen gjennomgående tabeller med investeringsforslag i tre ulike nivåer.

Det er for øvrig inkludert tiltakstabeller på slutten av hvert kapittel.

Overordnede mål	Tiltak	Hvordan
Mer oppsøkende og aktivt bibliotek	Tettere samarbeid med lag og foreninger i kommunen	Regelmessige møter
	Tettere samarbeid med andre kommunale enheter	Regelmessige møter
	Bedre tilrettelegging av tilbudet for spesielle brukergrupper	-Mer bredde i utvalg -Mer hjemmebesøk -Bedre digitalt tilbud
Mer synlig bibliotek	Større fokus på formidling	Utarbeide en rutine
	Bedre informasjon om tilbudene våre	Informere oftere om en større del av aktiviteten

Fysiske rammefaktorer

a) Nåsituasjon

Bibliotekdriften i Songdalen er p.d.d. Fordelt på folkebiblioteket på rådhuset, filialen på Finsland skole samt skolebibliotekene på Songdalen Ungdomsskole, Tunballen skole og Rosseland skole.

Budsjett 2014 Folkebibliotek

Antall årsverk	1,55
Lønnsutgifter inkl. sos.utg.	870.008,-
Mediebudsjett	195.000,-
Arrangementsbudsjett	0
Utstyr (møbler + hyller)	11.000,- (årlig)
Åpningstid	29 + 6 (filial)

Filialdrift i Finstrand vurderes som nødvendig for å beholde god kontakt med nærmiljøet der, og fortsette sambruket med Finstrand skole. Høsten 2014 lages det en samarbeidsavtale mellom Finstrand skole og biblioteket som skal avklare eierforhold og ansvar.

Antall bokutlån barnelitteratur pr innbygger 0-13 år: 7,5.

Dette er lavt både i forhold til Kostragruppe 10 med 11,4 og i forhold til landet med 9,6.

Antall voksenutlån pr innbygger: 17177

Her ligger vi litt over snittet, noe som kan skyldes at bibliotekets kjernelånere er voksne.

Årsverk, antall innbyggere pr. årsverk: 0,27.

Vi er under det nasjonale snittet på 0,35.

Netto driftsutgifter pr innbygger: 193

Mot 242 i Kostragruppe 10. Dette er et veldig lavt tall. Det har ikke vært økning i mediebudsjettet på mange år, heller ikke prisjusteringer. Det er en reell nedgang.

Tilvekst: 48 % av tilvekst i våre bibliotek kommer fra Kulturrådets innkjøpsordning (dvs gratis til bibliotekene). Et viktig moment når det gjelder medieinnkjøp: Vi bør fra 2015 kjøpe inn 3 formater av samme bok: Papirbok, e-bok og lydbok. Det betyr færre titler og mindre utvalg med mediebudsjettet vi har i dag. (Fylkesbibliotekene i Agder kjøper inn e-bøker til alle bibliotekene ut 2014, fra 2015 må bibliotekene i Agder betale selv).

Ny biblioteklov gjelder fra 01.01.2014. Den nye formålsparagrafen slår fast at bibliotekene skal være en samtale- og debattarena, og vi skal drive aktiv formidling. Det er vanskelig å oppfylle kravet i loven uten økning av ressurser.

Biblioteket på rådhuset

Rådhuset på Nodeland er bibliotekets hovedarena. Plasseringen som inngangsport til bygget sammen med rådhuset er viktig for bibliotekets eksponering og beliggenheten vurderes som god. Til tross for at lokalet er relativt nytt er det noen åpenbare fysiske utfordringer som vil legge klare begrensninger på utvikling i årene fremover. Lokalet preges i skrivende stund av å være for mørkt og overmøblert. Det er mangel på sitteplasser/tumleplass, og ikke nok digitale hjelpemidler.

De ansatte sitter gjemt i en krok ved inngangen, og kunden må snu seg nesten helt rundt for å se dem når man kommer inn i lokalet. Trangbodheten i det nåværende lokalet blir enda tydeligere i de bibliotekansattes kontor og lagerarealer. Det er påfallende trangt og prekær mangel på lys.

Biblioteket har fått nye oppgaver og utfordringer med den nye formålsparagrafen i bibliotekloven. Den sier at biblioteket skal være en uavhengig møteplass og en arena for offentlig samtale og debatt. Det ligger dagens biblioteklokaler dårlig til rette for.

b) utfordringer

Det er i korthet «penger og plass» som preget folkebibliotekets behov. Møblering, hyller, tekniske løsninger og lys er en utfordring, både i det daglige og ved arrangementer. Vi ønsker oss et innbydende bibliotek som inviterer folk inn. Det bør være sterke faginnslag i fysisk tilrettelegging. Behov må trumfe form.

Ved flytting til nytt bibliotek oppsto et behov for flere ressurser til drift. Personal, mediebudsjett og teknisk utstyr må henge sammen med forventningene publikum har til et nytt lokale. Mediebudsjetten har ikke økt nok de siste årene for å sikre tilstrekkelige innkjøp for alle plattformer kundene ønsker seg.

Teknisk utstyr som framvisningsutstyr er ikke på plass i biblioteket. Utstyret som lånes er utdatert. Formidling av de digitale tilbudene våre er en utfordring, spesielt gjesteforelesere med multimediapresentasjoner som krever en viss standard på det audiovisuelle utstyret.

Vi har ikke eget arrangementsbudsjett, og må betale utøvere med penger fra mediebudsjettet. Skal vi oppfylle kravet om å være en debattarena må ressursene økes. I tillegg må det settes av tid og mulighet til at de ansatte kan få tilstrekkelig opplæring i å drive arrangørvirksomhet.

Det er også et klart ønske fra brukerne om lengre åpningstid. Innkjøp av teknologi som lar kunden låse seg inn med lånekortet sitt utenom åpningstiden vil gi økt tilgjengelighet uten at en samtidig må øke lønnsmidlene.

Grad av investering

Det finnes ulike nivåer av satsing for å sikre bibliotekets videre utvikling, og arbeidsgruppa anser det som avgjørende at det faktisk forekommer en satsing. Å beholde dagens nivå, spesielt på drift, vurderes ikke som holdbart da biblioteket ikke klarer å oppfylle sine kjerneoppgaver med dagens kapasitet.

1. Beholde dagens lokale uendret men investere i nye møbler. Flytte på hyller/endre oppstilling. Få mer lys og luft og rom for sosiale møteplasser. Man får med all sannsynlighet ikke til å tilrettelegge eksisterende lokale godt for debatt/kultur uten en ombygging. Lokalet slik det fremstår er ikke hensiktsmessig bygget for dette.
2. Fysisk ombygging av eksisterende plass innenfor rådhusets grenser. Slå sammen bibliotek/kommunestyresal/kantine etter flerbrukskonseptet. Flere flyttbare vegger. Serveringsdisk i kantina kan åpne begge veier. Skranke flyttes til glassveggen og blir dobbelt så stor slik at kundene ser bibliotekaren med en gang de kommer inn. Samlokalisering av servicetorg og bibliotek.
3. Helt nytt bygg. Helst i forbindelse med en eventuell realisering av nytt kultur/allbrukshus. «Skreddersy» løsninger for det nye biblioteket i samarbeid med bibliotekbyggfaglig kompetanse.

For fysisk utforming av bibliotek finnes det ISO-standarder. ISO/TR 11219:2012 specifies data for the planning of library buildings. It also provides guidance on the selection of technical building equipment for the different functional areas of libraries. ISO/TR 11219:2012 is applicable to all types of libraries in all countries, but especially to academic and public libraries. http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=50251

c) Tiltak

Tiltak som krever investeringer søkes utredet og innarbeidet i økonomiplanen.

Tiltak	Tidsfrist	Ansvar
Økt mediebudsjett	01/15	Biblioteksjef/ enhetsleder
Utrede ny møblering av lokalet i rådhuset	06/15	Biblioteksjef/ enhetsleder
Utrede ombygging av lokalet i rådhuset i samarbeid med byggherre.	06/15	Biblioteksjef/ enhetsleder
Utrede fremtidige lokaler i nytt allbrukshus	12/15	Biblioteksjef/ enhetsleder
Mer lys	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder
Flere strømpunkter	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder
Nytt lyd og bildeustyr for fremvisninger o.l.	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder
Nye hyller/møbler. Modulsystem som enkelt kan bygges om etter behov	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder
Eget arrangementsbudsjett	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder
Meråpent/selvbetjening	01/18	Biblioteksjef/ enhetsleder

Digitale tjenester

a) Nåsituasjon

Følgende digitale løsninger er tilgjengelige allerede:

- E – lån Agder: Utlån av E-bøker
- Bibliotekweb (websøk): biblioteket på nett
- A - tekst: tilgang til aviser i pdf på nett.
- I Samsøk kan man søke i alle bibliotek i Agder og også resten av Norge. Kunder kan gå inn med sitt nasjonale lånekort og søke på bøker, og bestille det inn til sitt bibliotek.
- Lesekroken: Interaktiv side med eventyr på mange forskjellige språk
- Spill i bibliotek: Playstation 3 til bruk i biblioteket
- Publikumsmaskiner
- Biblioteket er på Facebook
- Fjernlån: Biblioteket låner inn bøker fra andre bibliotek, bestilles via nettet.
- Biblioteket er medlem i Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Utvikling av digitale tjenester ift film, lydbøker etc skjer på nasjonalt nivå/regionalt nivå.

Folkebiblioteket på Nodeland har ikke en maskinpark som er stor nok og fungerer tilfredsstillende, verken for ansatte eller brukere av biblioteket. Gode programvareløsninger for bilder/bildebehandlingsprogrammer trengs også. De ansatte får generelt for lite tid til å sette seg inn i nye digitale løsninger.

Digitale medier setter økonomien på prøve. E-bøker, baser som A-tekst og Lesekroken og spill og spillutstyr koster penger, som må tas av mediebudsjettet. Det blir stadig mer aktuelt å tilby forskjellige baser til publikum, men disse er ofte dyre. Mediebudsjettet må økes for å kunne finansiere det moderne kunder i større grad forventer.

b) utfordringer

De ansattes behov

Ansatte ønsker seg nettbrett i arbeidet så de kan ha tilgang til biblioteksystemet uten å fysisk være i disken. Det må også settes av tid og mulighet til at de ansatte kan få tilstrekkelig opplæring i nye teknologiske løsninger. Alle bibliotekarer i Songdalen, inkludert skolebibliotekarer, bør ha tilgang til biblioteksystemet Micromarc (MM3) for bedre flyt i utvekslingsoppgavene.

Det er behov for en maskinpark på rådhuset som er stor nok og som fungerer for kunder og ansatte, med gode softwareløsninger for bilder/bildebehandlingsprogrammer.

Publikumsmaskiner: Personssikkerhet på maskinene.

Publikum legger igjen sensitiv informasjon på pc-ene, ofte uten å være klar over det. Kristiansand kommune benytter tidsinnstilte programmer som jevnlig sletter lagret informasjon automatisk. Folkebiblioteket på Nodeland har behov for en løsning som dette for å bedre ivareta publikums personssikkerhet.

Sentraldrift vs lokaldrift.

IT Kristiansand drifter for øyeblikket biblioteksystemet i Songdalen. Vi har innhentet priser for sentraldrift, men det har så langt ikke vært beregnet kostnader knyttet til kun bibliotek i lokaldriften. De økonomiske forskjellene virker ikke å være veldig store, men sammenligningsgrunnlaget er uklart og må utredes bedre.

Lokaldrift kan potensielt gi tettere integrasjon med andre systemer internt i kommunen, men det er vanskelig for ekstern leverandør å gjøre oppdateringer, fordi det er avhengig av klargjøring og ressurstilgjengelighet lokalt. Sentraldrift gir leverandøren direkte og rask tilgang til systemet ved behov for oppgradering, vedlikehold og overvåking av tjenestekvalitet. Dette er det foretrukne alternativet for biblioteksjefen, for å sikre stabilitet i bibliotekets driftssystemer. Våre nabokommuner har alle sentraldrift.

Digitale driftskostnader

Som beskrevet i kapittel 2 vil denne planen skissere økonomisk satsing i tre nivåer.

	EDB-rekvisita*	EDB-avtaler**	Digitalt bibliotek***
Budsjett 2014	5000	26.000	0
Lavsatsing	5.000	60.000	10.000
Middels satsing	15.000	60.000	150.000
Høysatsing	30.000	70.000	250.000

Noter:

*EDB-rekvisita: Strekkoder, SMS-melding/varsling, spillutstyr, datautstyr(skriver, skanner)

**EDB-avtaler: Lisens hos Bibliotekenes IT-senter (Mikromarc 3). Engangskostnad ved oppstart, årlig lisens for bruk og vedlikehold inkludert. Summen vil øke ved sentraldrift, men avhenge av om skolene vil være med. Summen gjelder for alle lisensene i kommunen. Årlig avgift har økt til ca.32.000,- for folkebibliotekene for 2014.

***Digitalt bibliotek: Selvbetjeningsutstyr, publikumsmaskiner, lesebrett for personalet, dataspill i flere formater med tilhørende Tv'er.

c) Tiltak

Tiltak	Tidsfrist	Ansvar	Budsjett
Sentraldrift	01/15	Biblioteksjef/ enhetsleder	60.000
Bedre informasjon om digitale tjenester	01/15	Biblioteksjef/stab	0
Ny maskinpark på Nodeland bibliotek	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder	30.000
løsninger for tidsinnstilt sletting av publikumsmaskiner	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder	Dekkes av it-avtalen
Kompetanseheving av ansatte	01/16	Biblioteksjef	15.000
Innkjøp av nettbrett	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder	9.000
Installering av gode bilderedigeringsprogrammer	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder	Dekkes av it-avtalen

Skolebiblioteket

a) Nåsituasjon

Skolebiblioteket, brukt riktig, er en viktig kilde til elevenes læring. Lesing er en av de fem grunnleggende ferdighetene og den som legger grunnlaget for all annen læring. Forskning viser at ½ t lesing av selvvalgt litteratur hver dag, kan være med å viske ut forskjeller i grunnskolepoeng mellom dem som skårer dårlig på kartlegging ved begynnelsen av skoleløpet og dem som skårer godt. I dag brukes ikke skolebiblioteket i Songdalen målrettet nok i arbeidet med å bedre generelle faglige resultater i skolen.

I intervju med skolebibliotekarene i Songdalen kommer det frem at deres oppgaver varierer mye fra skole til skole. Generelt føler de at de har lite tid til formidling, men det hjelper med selvbetjent utlån. Bibliotekarene uttrykker også at de tidvis bruker alt for mye tid på rydding og sortering. Alle som jobber med bibliotek i Songdalen er også litt løsrevet fra hverandre. Biblioteksjefen sitter låst i disken på rådhuset og har ikke kapasitet til å fungere som et tilstrekkelig bindeledd mellom folkebibliotek og skolebibliotek. Det er p.d.d. ikke avsatt tilstrekkelige ressurser til at de skolebibliotekansatte kan øke sin kompetanse via kursdeltagelse e.l.

b) Utfordringer

Det er enighet om at satsing på lesing og bibliotek må komme fra skoleledelsen. Skolebiblioteket som verktøy for bedre akademiske resultater må bli mer sentralt på ledelsens dagsorden.

De skolebibliotekansattes behov

Det er behov for mer kunnskap om MM3. Hospitering på hovedbiblioteket kan være en hjelp. Det er ønskelig å i større grad delta på Bokblink og andre kurs. Mer tid til formidling og oppdatering på nye bøker, og lære mer om kassering, registrering av bøker og statistikk.

Informasjonen til lærerne om hva biblioteket kan tilby må bli bedre. Det er ønskelig at åpningstidene på ettermiddagen utvides, og det kan gjerne være lørdagsåpent. Det ønskes rytme og system på bokkasser og bestillinger så man har en forutsigbarhet på dette.

Det er et stort ønske om en skolebibliotekkoordinator i kombinasjon med barnebibliotekarstillingen tilknyttet folkebiblioteket. Tiltak listet i kapittel 6.

Et mål er en felles stillingsbeskrivelse for alle skolebibliotekarene og mer forutsigbare oppgaver på tvers av skoletilhørighet.

Satsingsforslag for skolebiblioteket – tre nivåer

Som beskrevet i kapittel 2 vil denne planen skissere økonomisk satsing i tre nivåer.

Medier	Budsjett 2014	Lavsatsing	Middels satsing	Høysatsing
Tunballen Skole	30.000	30.000	40.000	50.000
Rosseland Skole	10.000	10.000	15.000	35.000
Finsland Skole	4.000	10.000	15.000	35.000
Songdalen u-skole	12.000	12.000	25.000	50.000

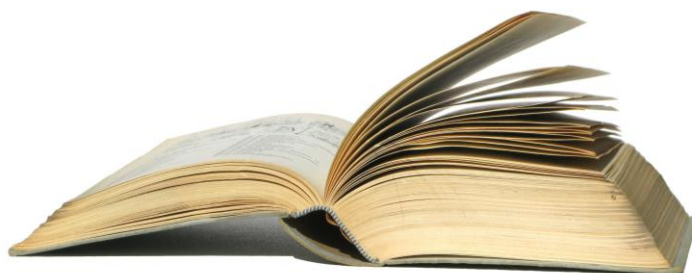
Ved en tilføring av økonomiske midler vil skolebibliotekaren kunne bruke mer på innkjøp, flere titler og formater. Størrelsen på dette behovet avhenger av størrelsen på skolens elevmasse.

Timer per uke	Budsjett 2014	Lavsatsing	Middels satsing	Høysatsing
Tunballen Skole	ca 4,5	5	7,5	10
Rosseland Skole	3,5	5	7,5	10
Finsland Skole	2	5	7,5	10
Songdalen u-skole	4	5	7,5	10

Timetallsbehovet på skolene vurderes som det samme, da det i hovedsak vil gjøre skolebibliotekaren i stand til å prioritere mer og bedre informasjon samt formidling.

c) Tiltak

Tiltak	Tidsfrist	Ansvar
Faste bestillingsrutiner på bokkasser. Bestilling og utkjøring skjer 2 ganger pr. halvår.	01/15	Biblioteksjef
Samarbeidsavtale Finland-bibliotek	01/15	Biblioteksjef
Samarbeidsavtale skole-folkebibliotek	01/16	Biblioteksjef
Samordning av antall timer og sum mediebudsjett for alle skolebibliotekene	I løpet av planperioden	Rektorene
Skolebibliotekssatsingen søkes innarbeidet i økonomiplanen som en investering	I løpet av planperioden	Rektorene
Skolebiblioteket settes opp som fast pkt på rektormøtene	I løpet av planperioden	Rektorene

Personal og kompetanse

a) Nåsituasjon

Songdalen bibliotek er gode på service, tilpasser utvalget og tilbudet etter brukernes ønsker og behov, og opplever god kundetilfredshet. Det er pågående samarbeid med skoler, barnehager og andre aktører for å gi alle et godt tilbud. Etter at lånesamarbeidet og transportordninger mellom bibliotek i Norge har blitt mye enklere, er tilbudet til kunden blitt bedre.

Det er flere arrangementer i året, både for barn og voksne, og de bibliotekansatte har tatt kurs som arrangører. Viljen og lysten til å være en arrangementsarena er stor men det er betydelige utfordringer med lokaler og midler.

Av pågående kompetanseprogrammer kan det nevnes at fylkesbiblioteket holder månedlige kurs samt to bibliotek-nettverksmøter i året. Skolebibliotekarere er også involvert i kursnettverket i regi av VAF.

Bemanningen på folkebiblioteket er på 1,55 stilling, fordelt på to lokaler. Biblioteket er p.d.d. i en mellomstusituasjon med konstituert biblioteksjef som også innehar stillingen barnebibliotekar. Det er en assistent i 30% stilling og en filialstyrer i 25% stilling.

Det er god bredde i åpningstidene til tross for en liten stab, men den lave bemanningen fører dessverre til at biblioteksjefen blir låst altfor mye til skrankevakter og ikke har nok kapasitet til å drive samarbeid og formidling på tvers av enheter, eller strategisk utvikling av bibliotekfeltet i Songdalen.

b) utfordringer

Biblioteksjefen må få anledning til å være en koordinerende leder, og ha tilstedeværelse på hele bibliotekfeltet. Det er også et ønske fra de ansatte med mer kunnskap og kursing i arrangement, markedsføring og digitale løsninger.

Med økt tilføring av midler vil biblioteket få bedre muligheter til å drive utøvende virksomhet og være tilgjengelig og oppsøkende hos andre instanser, samt drive selvutvikling. Biblioteket vil få anledning til å gjennomføre innkjøp og oppgraderinger av medieparken sin og de vil ha kapasitet til å gjennomføre arrangementer eller tilføre midler til samarbeidsprosjekter.

Satsingsforslag for folkebiblioteket – tre nivåer

Lønnsutgiftene tilsvarer 100% biblioteksjefstilling og 100% barnebibliotekar/skolebibliotekkoordinator etter dagens lønnsnivå (april 2014). Åpningstid på bibliotekene forutsetter ønsket økning i stillingsressurser. Mediebudsjetten er ikke justert etter prisstigning de siste 10 år.

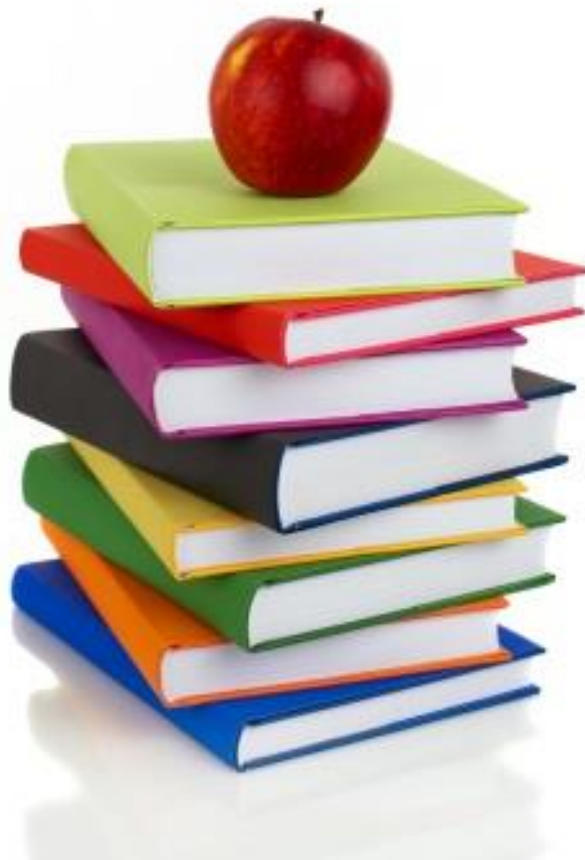
	Budsjett 2014	Lavsatsing	Middels satsing	Høysatsing
Antall årsverk	1,55	2,55	3	4,3
Lønnsutgifter inkl. sos. utg.	870.008	1.400.000*	1.600.000*	2.300.000*
Mediebudsjett	195.000	225.000	300.000	400.000
Arrangementsbudsjett	0	20.000	50.000	70.000
Utstyr	11.000	13.000	15.000	15.000
Åpningstid	Rådhus: 29 Filial: 6	Rådhus: 29* Filial: 6	Rådhus: 36 Filial: 10	Rådhus: 42 Filial: 10

*Åpningstidene økes ikke da en økning i stillingene vil bli prioritert til å oppfylle våre hovedmålsetninger om å være et aktivt, synlig og oppsøkende bibliotek. Det blir mulig for de ansatte å bevege seg ut til brukerne, koordinatoren vil være tilgjengelig på skolene, og biblioteksjefen får bedre tid og mer fokus på å lede biblioteket og utvikle tjenesten.

c) Tiltak

Tiltak	Tidsfrist	Ansvar	Budsjett
Ny skolebibliotekkoordinator kombinert med barnebibliotekar, til sammen 100 % stilling.	01/15	Biblioteksjef/ enhetsleder	540.000
Biblioteksjefstilling 100 %.	01/15	Biblioteksjef/ enhetsleder	560.000
Økning av kursbudsjettet	01/16	Biblioteksjef/ enhetsleder	20.000

Vedlegg

1. Leselyst

Besøk fra rektor på Spangereid skole

I arbeid med bibliotekplanen inviterte arbeidsgruppa rektor ved Spangereid skole (Årets leselystskole 2012) til å holde en presentasjon for rektorkollegiet i Songdalen. I denne presentasjonen kom det frem flere interessante momenter.

Skolens hovedmål er læringsutbytte. Biblioteket er et av verktøyene skolen kan bruke for å nå hovedmålet sitt. Ved å stimulere leselyst og leseglede kan skole og biblioteket bidra til å løfte eleven i alle fag. Lesing er nøkkelen til akademisk fremgang. En satsing på dette området må være villet fra skoleledelsens side, og rektor må være en informert og aktiv del av satsingen.

Dagens elever må ha dagens bøker. Må ha de nyeste mest spennende seriene så elevene faktisk vil lese det. Fremtiden ut, ikke ryggen. Bøkene skal friste elevene. Arrangert etter tema, ikke forfatter. Leseglede fordrer at boka er selvvalgt. Elevene bør oppfordres til å lese i en selvvalgt bok hver dag. En kan også inngå formelt samarbeid med foreldrene der de skriver under «kontrakt» på at elevene leser hjemme et kvarter hver dag. Det som teller er ikke hvor mange sider de har lest, men hvor mange minutter de leser. Ikke diskriminerende ift lesehastighet.

Elever har fri tilgang på bibliotek. Skal elevene få et positivt forhold til skolebiblioteket må det være åpent, med så lite regler som mulig. Skolesamling i kantina for alle der bøker og lesing alltid står på dagsorden. Når den flinkeste fotballgutten står og presenterer en bok for de andre så smitter det. Da vil de også lese den boka. Se hvem de positive ledertypene i elevmassen er. Stimulere de positive ledertypene til å spre trender blant de andre barna.

Mulige tiltak på skolene:

- 15 minutter lesing på skolen og 15 min lesing hjemme hver dag Ansvar: Lærer
  - For at ikke noen lærere skal følge at eget fag blir «frarøvet» verdifull tid, tas noen minutter fra alle fag som legges i timeplanlagte bolker a 15 min hver dag. Ansvar: rektor
- Ny og aktuell litteratur: Skolebibliotekar
- Bøkene er temaorganisert i biblioteket (for at elevene lettere skal finne fram) Ansvar: Skolebibliotekar
- Jevnlige bokutstillinger: skolebibliotekar/elevassistenter
- Jevnlige bokpresentasjoner på fellessamlinger. Ansvar: Skolebibliotekar/Lærer
- Minst to leseprosjekt pr år Ansvar: Skolebibliotekar
- Fast bibliotektime på timeplanen med strukturert innhold (se forslag til innhold)Ansvar: Rektor/lærer
- Minimumsressurs til skolebibliotekar. Ansvar: Rektor
- Arbeidsbeskrivelse for skolebibliotekar. Ansvar: Rektor
- Erfaringsutveksling/drøfting og deling for skolebibliotekarene internt i kommunen. Ansvar: skolefaglig ansvarlig/biblioteksjef
- Skolebibliotekarene deltar i Knutepunktets nettverk: Ansvar: Rektor
- Skolebibliotekarene deltar på Bokblink og andre bokpresentasjoner Ansvar: Skolebibliotekar/rector

- Elevassistenter tar seg av registrering og rydding. Ansvar: skolebibliotekar
- Minimumssum pr elev settes av til innkjøp av nye bøker Ansvar: Rektorkollegiet.

Bibliotektimen:

En vanlig undervisningstime lagt til norskfaget, som har forberedelse og etterarbeid som hvilken som helst annen tim.

Mål:

- Rett bok til rett elev (hver elev skal ha nok lesestoff til 15 min hver dag på skolen og 15 min hver dag hjemme)
- Stimulere til leselyst
- Bli kjent med biblioteket
  - Hvor kan elevene finne rett bok
  - Utlån og innlevering
  - Oppførsel på biblioteket
- Kompetansemål i L06

Forslag til en god bibliotektime:

1. SAMLING (20 min)
  - a. Presentasjon av bøker
    - i. Av lærer
    - ii. Av elever
    - iii. Av skolebibliotekar
  - b. HØYTLESING.
    - i. Smakebiter fra aktuelle bøker
  - c. SJANGERLÆRE
    - i. Hvor er ulike sjangre plassert
    - ii. Dewey og fagbøker
    - iii. Hvordan finne frem når bøkene er alfabetisk plassert
  - d. FORFATTERLÆRE
    - i. Hvor finner vi bøker til kjente forfattere?
    - ii. Hvilke forfattere er mest lest i klassen?
    - iii. Kan du finne kjente norske – svenske-danske forfattere?
  - e. ILLUSTRATØRER
    - i. Hvem har illustrert forsida?
    - ii. Ev andre bilder i boka?

Pkt a gjøres hver gang, mens ett til to av de øvrige punkter.

2. LÅNETID (max 5 min)
3. LESETID (25 min)

2. Research-intervjuer

Tilbakemeldingen fra alle brukergrupper vi intervjuet var at biblioteket kan bli mer oppsøkende, og bli bedre på informasjon. For eksempel var det liten kjennskap til «Boken kommer» - der bibliotekaren leverer bøker på døra til brukere som ikke klarer å oppsøke biblioteket. De bibliotekansatte har visjoner for å øke kommunikasjonsnivået med publikum og andre enheter i kommunen, men det krever en økning av de administrative ressursene.

I intervjurundene våre har arbeidsgruppa avdekket et ønske om tidlig samarbeid med innvandrere og strategisk satsing på utvalgte målgrupper for å øke lesegløden i hele befolkningen.

For barna begynner utdanningsløpet allerede i barnehagen, og samarbeidet mellom flyktningkontoret, biblioteket og barnehagene kan bli enda tettere og mer målrettet ift å sikre tilgang til nok barnelitteratur på flere språk. Samarbeidet med foreldrene og lesetrening i hjemmet er også helt avgjørende for å legge et godt grunnlag for gode lesevaner i oppveksten.

Vi må sette mer fokus på den daglige litteraturformidlingen i biblioteket. Arbeidet med nettbasert formidling av litteratur bør styrkes. Vi bør tilrettelegge bibliotektilbudet for spesielle brukergrupper. Det skal inviteres til samarbeid med andre som kan gi biblioteket mulighet til formidling også utenfor egne lokaler. Formidling skal skje gjennom ulike typer arrangementer, alene eller i samarbeid med andre.

3. Besøk på Søgne bibliotek

Under befaringen i Søgnes nye bibliotek ble følgende momenter tatt til etterretning av arbeidsgruppa:

- Lave hyller som tillater vinduslyset å strømme fritt gjennom hele lokalet (enda lavere hyller i barneavdelingen)
- Modulhyller og løse markører som kan flyttes rundt etter behov, og tillater raske ombygginger etter behov
- Oppdeling i adskilte avdelinger og tilstrekkelig merking av disse
- Enkel og synlig multimediatilgang med spillavdelinger og integrert fremvisningsutstyr.
- Sitteplasser langs vinduene med utsikt ut mot torget. «Avisbord».
- Sceneplass som vender mot vinduene for å få lyset til å falle inn på de som står på scenen. Gir bl.a. bedre fotografier.
- Garderobe, hvis mange skal være innom på en gang, for eksempel barnehager
- Skinner med bånd til å henge opp utstillinger etc.
- Ryddig plass til plakater/brosjyrer og annet papirmateriell.

Tilbakemeldingen fra de biblioteksansatte er tilfredshet med servicedelen av biblioteket men et undervurdert behov for plass til indre-oppgaver.

Det bør være sterke faginnslag i fysisk tilrettelegging så man ikke lar arkitekter bestemme på bekostning av fagpersonene. Behov trumfer form.

Nytt rom utløser behov for drift/ressurser. Personal og mediebudsjett må henge sammen med forventningene publikum har til et nytt lokale.